

เราอยู่บนความแตกต่าง อย่างเข้าใจ

เครือข่ายโรงเรียนวิถีพุทธ (สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ

ประไพพรรณ บุญคง
และ ไกรสร วงศ์เอื้อเวทย์

โรงเรียนนราสิกขาลัย
จ.นราธิวาส

ท่ามกลางเปลวไฟแห่งความขัดแย้งและสถานการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีสถานที่แห่งหนึ่งเลือกที่จะดำรงอยู่บนความแตกต่างโดยมีแสงสว่างที่ชื่อว่า ‘ความเข้าใจ’ เป็นเครื่องนำทาง

โรงเรียนนราสิกขาลัย เดิมชื่อโรงเรียนสตรีนราธิวาส มีสถานะเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำจังหวัด กระทั่งต่อมาได้เปลี่ยนเป็นระบบสหศึกษา ภายหลังสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานนามโรงเรียนให้ใหม่ว่า ‘โรงเรียนนราสิกขาลัย’

ด้วยความเป็นโรงเรียนมัธยมระดับจังหวัดขนาดใหญ่ที่นี้จึงมีจำนวนนักเรียนมากถึง 2,000 กว่าคน มาจากแทบทุกอำเภอไม่เว้นแม้กระทั่งอำเภอที่อยู่ในเขตพื้นที่สีแดง โดยครึ่งหนึ่งนับถือศาสนาอิสลาม ขณะที่อีกครึ่งนับถือศาสนาพุทธ

เมื่อมีสถานการณ์ความไม่สงบเกิดขึ้น แม้ว่าอาจจะไม่เกิดกับตัวเด็กนักเรียนหรือครอบครัวโดยตรง ทว่าความรุนแรงของเหตุการณ์ก็ส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิต ความรู้สึก พฤติกรรม และความสัมพันธ์ของเด็ก ๆ ที่นับถือศาสนาแตกต่างกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

แม้จะไม่ได้รุนแรงมากนักก็ตาม

โครงการ คุณธรรม

“นี่คือโครงการที่จะทำให้เด็กๆ
รู้จักการแก้ปัญหาโดยใช้คุณธรรม”

ครูประไพพรรณ บุญคง บรรจุเป็นครูที่โรงเรียนนราสิกขาลัยในจังหวัดบ้านเกิดตั้งแต่ปี 2536 โดยรับหน้าที่สอนวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ด้วยความใกล้ชิดกับนักเรียนมาตลอด จึงเห็นความเปลี่ยนแปลงของสังคมซึ่งมีผลต่อความคิด ทักษะการใช้ชีวิตของพวกเขา ขณะที่**ครูไกรสร วงศ์เอื้อเวทย์** เป็นครูศิลปะจบใหม่จากจังหวัดบ้านเกิด นครศรีธรรมราช ก่อนจะได้บรรจุเป็นครูแห่งแรกที่โรงเรียนนราสิกขาลัย นับแต่นั้น ที่นีกก็กลายเป็นบ้านหลังใหม่ของครูไกรสร จนถึงทุกวันนี้

ปี 2548 โรงเรียนได้เข้าร่วมโครงการ ‘**โครงการคุณธรรมเฉลิมพระเกียรติ** เยาวชนทำดี ถวายในหลวง’ ซึ่งเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ที่ออกแบบให้เด็กได้ฝึกกระบวนการคิด การวางแผน การทำงานอย่างเป็นระบบ โครงการคุณธรรมจะใช้สถานการณ์ปัญหาในชีวิตรอบตัว เป็นโจทย์ในการทำงาน และให้เลือกใช้คุณธรรมเป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหา

เมื่อเห็นดังนี้ครูประไพพรรณจึงชักชวนให้ครูไกรสรมาช่วยงานโครงการคุณธรรม โดยตนรับตำแหน่งเป็นหัวหน้าหมวดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ดูแลเรื่องการประสานงานหน่วยงานต่างๆ และช่วยดูแลเนื้อหาเวลานักเรียนทำรายงาน ส่วนครูไกรสรจะดูแลในเรื่องของกิจกรรม

เด็กกลุ่มแรกที่เข้าร่วมโครงการนี้หยิบเอาประเด็นปัญหาเรื่องสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่มาทำงานโดยใช้ชื่อโครงการว่า ‘โครงการเยาวชนยุคใหม่ ใส่ใจสมานฉันท์ ด้วยพลังจิตอาสา ทำดีถวายพ่อหลวง’ กิจกรรมหลักคือ การออกไปเยี่ยมให้กำลังใจครอบครัวผู้สูญเสียจากเหตุการณ์ความรุนแรงในจังหวัดของตนเอง

แน่นอนว่าในเวลานั้น การทำกิจกรรมดังกล่าวไม่ใช่เรื่องง่าย มีความเสี่ยงสูง รวมทั้งจะต้องทำกันด้วยความรอบคอบ แต่ด้วยจิตที่ปรารถนาดีและความมุ่งมั่นเอาจริงเอาจังของเด็กๆ ทำให้โครงการดังกล่าวได้รับรางวัลดีเด่นระดับประเทศ และกลายเป็นต้นทางของการทำโครงการคุณธรรมอย่างต่อเนื่องมาตลอดจนถึงปัจจุบัน

ก่อนจะเกิดเป็นชมรมโครงการคุณธรรมซึ่งมีกิจกรรมมากมาย อาทิ กิจกรรมพลังความคิดพิชิตสมานฉันท์ กิจกรรมโบว์ลิ่งสื่อใจสื่อรัก กิจกรรม Facebook สานใจสายใยสัมพันธ์ กิจกรรมลานบุญร่วมใจ รวมใจสองศาสนา กิจกรรมขยายความดี จากพี่สู่น้องโดยใช้เทคนิค 4 ดี ฯลฯ

แน่นอนว่าในทุกๆ โครงการ เด็กๆ ไม่ว่าจะเป็นพุทธหรือมุสลิมต่างก็ร่วมกันทำงานและสร้างสรรค์สิ่งดีด้วยกัน

ดูเหมือนโครงการคุณธรรมจะค่อยๆ หลอมรวมพวกเขากลายเป็นหนึ่งเดียว

ให้กำลังใจ ผู้สูญเสีย

“การลงพื้นที่ให้กำลังใจผู้สูญเสีย
จะทำให้พวกเขาเข้าใจโลกและชีวิต
มากกว่าที่เป็นอยู่”

หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง บ้านรัตนบาต มีชื่อเรียกอีกอย่างว่า ‘หมู่บ้านแม่หม้าย’

สาเหตุที่หมู่บ้านแห่งนี้ถูกเรียกขานเช่นนั้น เพราะ
ว่าผู้ชายในหมู่บ้านได้เสียชีวิตจากเหตุการณ์ความรุนแรง
ที่เกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก

เด็กๆ ในโครงการคุณธรรม ได้เข้ามาเยี่ยมเยียน
และทำกิจกรรมที่หมู่บ้านแห่งนี้บ่อยๆ เมื่อไปถึงบ้าน
แต่ละหลัง พวกเขาจะช่วยกันเก็บกวาดขยะบริเวณบ้าน
ทางหญ้า กวาดไปไม่อย่างไม่รู้จักเห็นดักเหิน้อย จากนั้น
ก็พูดคุยแลกเปลี่ยนรวมทั้งได้ถามสารทุกข์สุกดิบต่างๆ

ครั้งเมื่อถึงเวลาก็มอบสิ่งของอย่างเช่น อาหาร
เพื่อสุขภาพให้กับบรรดาผู้สูญเสีย ก่อนจะร่ำลาและ
เดินทางกลับ

กิจกรรมจากโครงการคุณธรรมดังกล่าวทำให้พวก
เขาได้เห็นว่าความขัดแย้งที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นเรื่องอะไร
ก็แล้วแต่

ความรุนแรงไม่มีทางแก้ปัญหาได้ดีไปกว่า
ความเข้าใจ

เราอยู่
ร่วมกันได้

“ที่นี่เราอยู่ร่วมกันได้ ไม่ว่าจะเป็นพุทธหรือมุสลิม”

โรงเรียนนราสิกขาลัยเปิดพื้นที่ให้ชุมชนเข้ามาใช้สถานที่โดยไม่จำกัดว่าจะเป็นพุทธหรือมุสลิม ภาครัฐหรือเอกชน

ปัญหาความขัดแย้งแม้ยังไม่ลุกลามเข้ามาภายในโรงเรียน แต่ก็ต้องยอมรับว่า ในช่วงที่มีเหตุการณ์ความรุนแรงปะทุขึ้นนั้น ได้ส่งผลกระทบต่อนักเรียนที่ต้องเดินทางมาเรียนจากต่างอำเภอ อาจทำให้เดินทางมาโรงเรียนไม่สะดวก หรือรู้สึกไม่ปลอดภัยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

สำหรับเสียงสะท้อนจากคนภายนอก ต่อโครงการคุณธรรมที่นักเรียนออกไปทำประโยชน์ให้ชุมชนโดยไม่แบ่งแยกว่าเป็นพุทธหรือมุสลิมนั้น ชาวบ้านทุกคนต่างก็รู้สึกดี ชื่นชมที่เด็กออกไปทำประโยชน์ ซึ่งผู้ปกครองก็ล้วนแล้วแต่สนับสนุน

ส่วนภายในโรงเรียน วิชาที่สอนเรื่องศาสนา จะมีให้เด็กเรียนทั้งศาสนาพุทธและอิสลาม โดยเด็กที่นับถือศาสนาพุทธจะต้องมาเรียนศาสนาอิสลาม ขณะที่เด็กที่นับถือศาสนาอิสลามก็ต้องไปเรียนศาสนาพุทธ นอกเหนือไปจากศาสนาของตัวเอง

ทั้งนี้ทั้งนั้นก็เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจในความเชื่อทางศาสนาที่แตกต่างกัน ซึ่งบ่อยครั้งที่ครูต้องตอบคำถามนักเรียนถึงความเชื่อที่ต่างกัน แต่ก็นับเป็นโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้และเข้าใจความคิด ความเชื่อของเพื่อนต่างศาสนาได้เป็นอย่างดี

สิ่งนี้เองที่ทำให้โรงเรียนนราสิกขาลัย ยืนอยู่บนความแตกต่างได้อย่างเข้าใจ

เสียงแห่ง ความชื่นชม

สำหรับความคิดเห็นของเพื่อนครูในโรงเรียนที่มีต่อโครงการคุณธรรมต่างพูดเป็นเสียงเดียวกันว่า เป็นโครงการที่สร้างชื่อเสียงให้กับโรงเรียน เนื่องจากได้รับรางวัลในระดับประเทศอย่างต่อเนื่อง

ครูสมนึก อินหมวก ครูสอนวิชาเกษตรกล่าวว่า ยินดีสนับสนุนโครงการคุณธรรมเสมอ บ่อยครั้งที่ตนให้ยืมอุปกรณ์ไปใช้ในกิจกรรม ซึ่งครั้งหนึ่งมีโอกาสได้ไปร่วมงานของโครงการคุณธรรม เห็นเด็กนำเสนอความคิด ยอมรับว่าทั้งในตัวเองเด็กมาก

ส่วนนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการอย่าง **สายธาร หิรัญพันธ์** นักเรียนชั้น ม.5 ที่ร่วมทำโครงการมาตั้งแต่เรียน ม.2 ปัจจุบันเธอเป็นนักพูดฝีปากกล้า มีความสามารถในการนำเสนอโครงการได้อย่างน่าสนใจ สายธารกล่าวถึงตัวเองว่า

“สมัยก่อนหนูเป็นคนทีคิดอะไร ก็พูดอย่างนั้น ไม่ค่อยฟังใคร เชื่อว่าตัวเองคิดดี คิดถูก ได้เถียงกับอาจารย์บ่อยครั้ง แต่พอเข้าโครงการคุณธรรม ครูประไพพรรณช่วย ตักเตือน จนตัวหนูเองค่อยๆ เปลี่ยนเปลี่ยนพฤติกรรม เดี่ยวนี้ดีขึ้นมาก จะพูดอะไร ก็จะคิดก่อน เวลาที่ท้อแท้ มีคนไม่เข้าใจงานที่ทำ ตัวเองก็จะได้รับกำลังใจจากคุณครู ทำให้มีแรงสู้ต่อ

“นอกจากนี้การทำโครงการคุณธรรมทำให้ตัวหนูเองคิดอะไรหลายๆ อย่างได้รอบด้านและลึกซึ้งขึ้น ซึ่งเมื่อนำไปใช้กับการเรียน ก็สามารถคิดวิเคราะห์ และทำให้ผลการเรียนดีขึ้นมาก”

ปัจจุบันนี้เหลือเวลาอีกเพียง 2-3 ปี ครูประไพพรรณและครูไกรสรจะเกษียณอายุราชการ สิ่งที่ยังสองหวังไว้ในเวลานี้คงมีอยู่เพียงสิ่งเดียว

สิ่งเดียวที่ว่าการใช้เวลาก่อนเกษียณวางรากฐานการทำโครงการคุณธรรมให้ลูกศิษย์และครูรุ่นหลังต่อไป